

Høringsnotat

Forskrift om unntak fra prosessuelle regler i konkurranseloven som følge av utbrudd av Covid-19

1. Bakgrunn

Denne forskriften gir unntak fra visse prosessuelle bestemmelser i konkurranseloven på grunn av Covid-19 pandemien. Forskriften gis med hjemmel i midlertidig lov om forskriftshjemmel for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av Covid-19 mv. (koronaloven). I henhold til lovens § 1 skal loven legge til rette for forsvarlige, effektive og forholdsmessige tiltak som er nødvendige for å begrense forstyrrelsen av sentrale samfunnsfunksjoner som følge av utbruddet av Covid-19. Den kan også benyttes for å avhjelpe negative konsekvenser for befolkningen, næringslivet, offentlig sektor eller samfunnet for øvrig. Det følger av § 2 at Kongen kan gi midlertidig forskrift som utfyller, supplerer eller fraviker lov 5. mars 2004 nr. 12 om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger (konkurranseloven).

Formålet med forskriften er å legge til rette for at konkurransemyndighetenes saksbehandling fungerer på en tilfredsstillende måte også under utbruddet av Covid-19.

Konkurransemyndighetene har ansvaret for å sikre velfungerende markeder til det beste for forbrukerne, næringslivet og samfunnet som helhet. Hovedvirkemiddelet for å oppnå dette er fungerende konkurranse mellom markedsaktører.

Det daglige tilsynet med konkurransen og håndhevingen av konkurranseloven utføres av Konkurransetilsynet. Etter loven er det særlig tre hovedområder Konkurransetilsynet arbeider med; avdekking og sanksjonering av brudd på forbudene mot ulovlig samarbeid (§ 10) og misbruk av dominerende stilling (§ 11), samt kontroll med og eventuelt inngrep mot foretakssammenslutninger (§ 16). Manglende håndheving av disse områdene kan føre til svekket konkurranse til ulempe for forbrukerne og samfunnet for øvrig i form av høyere priser, dårligere tilbud, lavere kvalitet og svekket innovasjon. Konkurransetilsynet arbeider også aktivt med veiledning og dialog med næringslivet for å sikre god kunnskap om og etterlevelse av konkurranseloven.

Forskriften skal legge til rette for at konkurransemyndighetene kan utføre sine oppgaver i forbindelse med Covid-19 utbruddet på best mulig måte. De må kunne prioritere de oppgaver som er viktigst og som haster mest i en situasjon med potensielt høyt sykefravær. Dette vil redusere sannsynligheten for at situasjonen får alvorlige konsekvenser for næringslivet, forbrukerne og samfunnet for øvrig, både under pandemien og på lengre sikt.

Departementet vil samtidig understreke at vi ikke på det nåværende tidspunkt har full oversikt over hvilke unntak fra regelverket som kan bli nødvendige. Departementet vil derfor løpende vurdere behovet for ytterligere unntak.

2. Nærmere om forslaget

Forskriften inneholder unntak fra fristbestemmelser i konkurranseloven. Disse skal sikre at Konkurransetilsynet ikke mister muligheten til å gripe inn mot foretakssammenslutninger fordi fristene oversittes pga. manglende kapasitet i tilsynet, eller fordi det blir vanskelig å få

tilgang til nødvendig informasjon som følge av kapasitetsproblemer i berørte foretak eller hos offentlige myndigheter.

Det foreslås også regler om mulighet for delegasjon av vedtaksmyndighet i Konkurransklagenemnda, der det er nødvendig som følge av Covid-19 epidemien.

Vilkåret for at forskriften kommer til anvendelse, er at det foreligger en ekstraordinær situasjon som følge av Covid-19 pandemien. Forskriften er hjemlet i koronaloen, og har dermed, på samme måte som loven, en maksimal varighet på en måned. Dersom Stortinget vedtar å forlenge loven, innebærer dette at forskriften automatisk forlenges.

Konkurransetilsynets behandling av foretakssammenslutninger er underlagt stramme saksbehandlingsfrister. Det er også frister for når private parter skal fremlegge eventuelle forslag til avhjelpende tiltak, gi informasjon og uttale seg om forslag til vedtak. Hvis Konkurransetilsynet oversitter fristen for å varsle om at vedtak kan bli aktuelt eller fristen for å treffe endelig vedtak, vil dette føre til at de mister muligheten til å gripe inn mot foretakssammenslutningen. En fristoversittelse kan derfor ha store negative virkninger for konkurransen i det aktuelle markedet og for samfunnet forøvrig.

Det er grunn til å tro at Konkurransetilsynet i forbindelse med Covid-19 pandemien kan få behov for å forlenge saksbehandlingsfristene for vurdering av inngrep mot foretakssammenslutninger. For det første kan pandemien påvirke kapasiteten i tilsynet. For det andre kan utviklingen i markedet føre til at tilsynet får flere hastesaker, herunder foretakssammenslutninger, som følge av at foretak kommer i en vanskelig økonomisk stilling. For å gjennomføre en forsvarlig vurdering av en foretakssammenslutning, er tilsynet også avhengig av raskt å få tilgang til relevant informasjon fra både partene og andre. Dette kan også bli vanskelig i tiden fremover. Det er viktig at tilsynet får rom til å prioritere hastesakene i en slik situasjon. Dette kan medføre at tilsynet ikke vil kunne overholde saksbehandlingsfristene i alle saker. En fusjon innebærer en varig endring i strukturen i et marked med virkning også når Covid-19 krisen er over. Det er derfor viktig at det også i denne vanskelige situasjonen er mulig å ta riktige og velbegrunnede avgjørelser.

På denne bakgrunn foreslår departementet at fristene for Konkurransetilsynets behandling av foretakssammenslutninger forlenges med femten virkedager. Departementet kan utsette fristene ytterligere dersom dette er nødvendig.

Departementet forstår at en fristforlengelse kan skape en vanskelig situasjon for selskaper som gjennomgår en fusjonsprosess. Det er en forutsetning fra departementets side at Konkurransetilsynet i størst mulig grad forsøker å holde seg til de alminnelige fristene i loven. Det vil være en fordel hvis foretak som ønsker å fusjonere, tar kontakt med Konkurransetilsynet så tidlig som mulig. Dette gjelder særlig hvis selskaper trenger en rask avklaring. Det vil være en fordel om transaksjoner som ennå ikke er meldt og som ikke haster, utsettes der dette er mulig. Departementet forutsetter at tilsynet, så langt det er mulig, rådfører seg med og veileder markedsaktørene for å sikre best mulig forutberegnelighet under de rådende forhold.

Konkurransklagenemnda behandler klager over Konkurransetilsynets avgjørelser etter konkurranseloven. Konkurransklagenemnda skal ifølge konkurranseloven § 36 tredje ledd settes med minimum tre medlemmer ved avgjørelsen av den enkelte sak. Dette gjelder alle typer saker. Denne bestemmelsen sikrer en bred og forsvarlig behandling i alle klagesaker. Imidlertid gjør denne regelen, fordi nemnda har relativt få medlemmer, at nemnda blir sårbar for sykefravær som følge av Covid-19 pandemien. Departementet foreslår derfor at det åpnes for delegasjon av avgjørelsesmyndighet til leder, et nemndsmedlem eller Klagenemndssekretariatet. Det forutsettes at adgangen til å sette nemnd med færre enn tre

medlemmer, ikke fører til at saksbehandlingen ikke blir forsvarlig. Departementet antar at det særlig vil være innsynssaker og eventuelt mindre kompliserte overtredelsessaker som unnlattelse av å etterkomme pålegg om å gi opplysninger o.l, som egner seg for slik behandling. For saker om overtredelse av forbudene i §§ 10 og 11 om henholdsvis konkurransebegrensende avtaler og misbruk av dominerende stilling, samt vedtak om inngrep mot foretakssammenslutninger, vil det antagelig ikke være aktuelt å sette nemnd med færre enn tre medlemmer.

3. Forslag til forskrift

Forslag til forskrift om midlertidig unntak fra konkurranseloven som følge av utbrudd av Covid-19

Gitt med hjemmel i midlertidig lov **x. mars** 2020 nr. xx om forskriftshjemmel for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av Covid-19 mv. (koraloven) § 2.

§ 1 *Formål*

Formålet med forskriften er å gi unntak fra enkelte prosessuelle bestemmelser i konkurranseloven i forbindelse med Covid-19 pandemien, for å redusere risikoen for alvorlige konsekvenser for næringslivet, forbrukerne og samfunnet for øvrig.

§ 2 *Forlengelse av frister ved kontroll med foretakssammenslutninger*

Fristene i konkurranseloven §§ 18 tredje og femte ledd, 20 annet til fjerde ledd og 20 a første og annet ledd forlenges med femten virkedager fra ikrafttredelsen av denne forskrift. Departementet kan treffe vedtak om ytterligere generell fristutsettelse ved utløpet av denne femtendagersfristen.

§ 3 *Unntak fra reglene om Konkurransklagenemndas sammensetning i den enkelte sak*

Dersom det er nødvendig for å gjennomføre Konkurransklagenemndas oppgaver, og ikke er til hinder for forsvarlig saksbehandling, kan nemndas leder beslutte at avgjørelser og vedtak som nevnt i konkurranseloven § 36 tredje ledd, skal tas av leder, et enkeltmedlem eller Klagenemndssekretariatet. Beslutningen skal diskuteres med sakens parter og med Konkurransetilsynet.

§ 4 *Varighet*

Forskriften har samme varighet som koronaloven.

§ 5 *Ikrafttredelse*

Forskriften trer i kraft én dag etter at Stortinget har fått skriftlig meddelelse om forskriften, med mindre Stortinget innen den tid har meddelt at forskriften skal oppheves

Merknader til bestemmelsene

Til § 1 Formål

Formålet med forskriften er å gi unntak fra enkelte materielle og prosessuelle bestemmelser i konkurranseloven i forbindelse med Covid-19 pandemien for å redusere risikoen for alvorlige konsekvenser for næringslivet, forbrukerne og samfunnet for øvrig. Pandemien kan ramme konkurransemyndighetenes saksbehandlingskapasitet på ulike måter. Dette kan redusere myndighetenes kapasitet til å utføre sine samfunnsoppgaver.

Til § 2 Midlertidig forlengelse av frister ved kontroll med foretakssammenslutninger

Konkurranseloven inneholder en rekke frister for Konkurransetilsynets behandling av foretakssammenslutninger. Dette medfører at tilsynet har en lovfestet periode for å vurdere om det skal gripes inn mot en foretakssammenslutning eller ikke. Dersom Konkurransetilsynet oversitter fristene, er virkningen at det ikke lenger kan gripes inn mot foretakssammenslutningen.

Denne forskriften forlenger alle fristene som gjelder behandlingen av foretakssammenslutninger med femten virkedager. Forlengelsen gjelder både saker som allerede er meldt til Konkurransetilsynet når denne forskriften trer i kraft, og fremtidige saker.

Dersom det fremdeles er behov for forlenget frist ved utløpet av fristen på femten virkedager, kan departementet treffe vedtak om ytterligere generell fristutsettelse. Lengden på fristutsettelsen vil i tilfelle blant annet avhenge av Konkurransetilsynets ressursituasjon på det aktuelle tidspunktet.

Utsettelsen gjelder også for sakens private parter. Også hos dem vil det kunne oppstå problemer med å respondere innenfor knappe frister i forbindelse med Covid-19 pandemien.

Konkurranselovens fusjonskontrollbestemmelser inneholder en rekke frister. Samtlige utsettes med 15 virkedager.

Det følger av konkurranseloven § 18 femte ledd at Konkurransetilsynet ikke kan pålegge meldeplikt for minoritetserverv etter § 16 a senere enn tre måneder etter endelig avtale om erverv av eiendeler.

Videre følger det av konkurranseloven § 20 annet ledd at Konkurransetilsynet innen 25 dager etter at melding om foretakssammenslutning er mottatt, må varsle at vedtak kan bli aktuelt. Dersom det ikke gis varsel, kan tilsynet ikke gripe inn mot foretakssammenslutningen.

Det fremgår av tredje ledd i § 20 at dersom melderne fremsetter forslag om avhjelpende tiltak innen 20 virkedager fra meldingen er mottatt, forlenges Konkurransetilsynets frist etter annet ledd med 10 virkedager. Fremsettes forslag innen fristen, kan Konkurransetilsynet innen 35 virkedager fatte vedtak om inngrep som tillater foretakssammenslutningen på de foreslåtte vilkår.

Endelig følger det av § 20 fjerde ledd at Konkurransetilsynet senest innen 70 virkedager fra meldingen er mottatt, må fatte vedtak som stadfester fremsatt forslag om avhjelpende tiltak fra melderne eller legge frem begrunnet forslag til forbudsvedtak. Dersom melderne fremsetter nytt eller revidert forslag om avhjelpende tiltak senere enn 55 virkedager fra meldingen er mottatt, forlenges Konkurransetilsynets frist etter første punktum tilsvarende, likevel slik at fristen ikke kan overskride 85 virkedager fra meldingen er mottatt. Forslaget til forbudsvedtak forelegges partene til uttalelse med en frist på 15 virkedager. Konkurransetilsynet må treffe sitt vedtak innen 15 virkedager fra tilsynet har mottatt partenes uttalelse. Dersom det er fremsatt et nytt eller revidert forslag om avhjelpende tiltak etter at Konkurransetilsynet har lagt frem begrunnet forslag til forbudsvedtak, kan fristen for å treffe

vedtak forlenges med 15 virkedager. Etter anmodning eller samtykke fra melderne kan fristen i femte punktum forlenges ytterligere med inntil 15 virkedager.

Konkurranseloven § 20 a første og annet ledd setter frister for behandling av klager og oppheving av egne vedtak i saker om foretakssammenslutninger. Første ledd gir Konkurransetilsynet en frist på 15 virkedager for å bringe en klage inn for Konkurransklagenemnda etter at den er mottatt. Deretter uttales det at Konkurransklagenemnda må treffe vedtak i klagesaken innen 60 virkedager etter at klagen ble mottatt. Bestemmelsene om fristavbrudd i § 20 sjette ledd er gitt tilsvarende anvendelse for Konkurransklagenemndas saksbehandlingsfrister.

Det følger av bestemmelsens annet ledd at dersom Konkurransklagenemnda opphever Konkurransetilsynets vedtak i en sak om foretakssammenslutning, må tilsynet senest innen 45 virkedager fra vedtaket ble opphevet fatte vedtak om inngrep som tillater foretakssammenslutningen på vilkår foreslått av melderne eller legge frem begrunnet forslag til forbudsvedtak. Dersom melderne fremsetter forslag om avhjelpende tiltak senere enn 35 virkedager fra opphevingen av vedtaket, forlenges Konkurransetilsynets frist tilsvarende. Bestemmelsene i § 20 fjerde til syvende ledd gjelder for øvrig så langt de passer.

Til § 3 Unntak fra reglene om Konkurransklagenemndas sammensetning i den enkelte sak

Det følger av bestemmelsen at Konkurransklagenemndas leder gis myndighet til å fravike de alminnelige reglene i konkurranseloven § 36 om vilkår for å sette kompetent nemnd. Konkurranseloven § 36 tredje ledd første punktum sier at Konkurransklagenemnda treffer avgjørelser og vedtak i et utvalg på tre medlemmer. Som følge av Covid-19 kan det oppstå situasjoner hvor dette ikke lenger er praktisk mulig.

Departementet mener at det kan oppstå behov for at saker Konkurransklagenemnda normalt behandler som kollegium, i stedet blir behandlet av leder, et enkeltmedlem eller av Klagenemndssekretariatet. Forskriften åpner derfor for at Konkurransklagenemndas leder kan bestemme at avgjørelser og vedtak som nevnt i konkurranseloven § 36 tredje ledd skal fattes av nemndas leder, et enkeltmedlem eller Klagenemndssekretariatet.

Forutsetningen for at slik delegasjon kan finne sted, er at dette er nødvendig for at Konkurransklagenemnda skal kunne gjennomføre sine oppgaver. Dette innebærer at det må være umulig eller urimelig vanskelig å oppfylle kravene til sammensetning i konkurranseloven § 36.

Videre må det faktum at det settes redusert nemnd ikke være til hinder for forsvarlig saksbehandling. I de fleste overtredelsessaker og fusjonssaker som behandles i nemnda, vil det være behov for både juridisk og økonomisk kompetanse. Dette kan vanskelig tilfredsstilles ved behandling av ett enkelt medlem. Departementet legger likevel til grunn at saker som for eksempel gjelder innsyn i dokumenter eller overtredelsesgebyr som følge av at et pålegg om å gi informasjon til Konkurransetilsynet, vil kunne behandles av ett medlem alene, eller av Klagenemndssekretariatet, forutsatt at dette er nødvendig for å gjennomføre nemndas oppgaver.

Før leder beslutter at det ikke skal settes nemnd på vanlig måte, skal spørsmålet diskuteres med sakens parter og Konkurransetilsynet.

Til § 4 Varighet

Midlertidige endringer i saksbehandlingsreglene i Konkurransetilsynet og Konkurransklagenemnda
– offentlig høring 25.03.20

Koronaloven, som hjemler forskriften, har en varighet på en måned. Det følger av lovens § 4 at forskrifter gitt i medhold av loven faller bort når loven opphører å gjelde. Dersom Stortinget beslutter at loven skal forlenges, forlenges også denne forskriften.

Kongen kan når som helst oppheve forskriften, dersom det ikke lenger er behov for den. Kongen kan også oppheve enkeltbestemmelser i forskriften.

Til § 5 Ikrafttredelse

De fremgår av koronaloven § 4 at forskrifter fastsatt i medhold av § 2 trer i kraft én dag etter at Stortinget er skriftlig meddelt den nye forskriften, med mindre Stortinget opphever forskriften.